

Jost, Henryk

"Fabryka tektury w Dołach Biskupich, dawniej << Witulin >>. Pomnik kultury materialnej", Jan Leszek Adamczyk, Kielce 1982 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 28/2, 498

1983

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

należało by nieco inaczej potraktować pewne kwestie (choćby np. sprawę nieporozumień z Ksawerym Druckim-Lubeckim, którą autor uprościł w sposób jaskrawy). Można było także wyciągnąć z biografii Staszica wiele ciekawych informacji na temat jego podróży. W znacznym stopniu uatrakcyjniłoby to treść broszury dla młodzieży szkolnej. Nauczyciele z pewnością będą wykorzystywać opracowanie Molika podczas lekcji historii.

Podkreślić trzeba, że recenzowana broszura ukazała się w serii noszącej tytuł *Z dziejów Wielkopolski*. Staszic z ziemią rodzinną był związany dość długo, bo aż do 24 roku życia. Wydaje mi się, iż ten okres można było lepiej opisać. Przecież przyszły autor *Uwag nad życiem Jana Zamoyskiego* był uczniem znakomitego Józefa Rogalińskiego. Pod jego kierownictwem uczył młodszych kolegów — szykując się do zawodu nauczycielskiego. Zapewne też Rogaliński odegrał pewną rolę — rekomendując Stanisława Staszica, gdy Józef Wybicki poszukiwał zdolnego kandydata na przyszłego nauczyciela dzieci Andrzeja Zamoyskiego. Tych spraw jakoś dotychczas nikt nie analizował szerzej, mimo iż w Poznaniu w 1948 r. — nakładem Zarządu Miejskiego — Stanisław Krokowski wydał wcale ciekawą książkę popularną *Stanisław Staszic syn Ziemi Odzyskanych*.

Kilka lat temu, z inicjatywy ówczesnego sekretarza Polskiej Akademii Nauk prof. Jana Kaczmarka, podjęto starania o wydanie serii popularnonaukowej poświęconej wybitnym uczonym polskim. Książką o Staszicu zamierzano rozpocząć ten piękny zamysł serii wydawniczej. Ostatecznie pomysł upadł. Nie upadła wszakże idea upowszechniania wiedzy o wybitnych uczonych polskich. Przykładem jest tu inicjatywa oddziału poznańskiego Krajowej Agencji Wydawniczej. Wydawnictwo to w 1980 r. w serii *Z dziejów Wielkopolski* opublikowało kilka książek biograficznych (m. in. o Józefie Wybickim). Nie mając wielkich aspiracji twórczych, oficyna ta zastępuje zatem przynajmniej częściowo Polską Akademię Nauk w statutowym obowiązku upowszechniania wiedzy. Na szczęście opublikowane dotąd broszury spełniają — mimo swej nieoryginalności — zadanie: dają pewną porcję wiedzy, która jest na ogół poprawna. A to chyba najważniejsze.

Zbigniew J. Wójcik
(Warszawa)

Jan Leszek Adamczyk: *Fabryka tektury w Dołach Biskupich, dawniej „Witulín”*. Pomnik kultury materialnej. Kielce 1982, Biuro Dokumentacji Zabytków, 84 ss. + tabl.

Fabryka tektury „Witulín” doczekała się niewielkiej, interesującej monografii, liczącej 84 strony. Wzbogaca to opracowanie 28 ilustracji w tekście oraz 50 poza tekstem. Składa się ona z 7 rozdziałów oraz streszczenia angielskiego i niemieckiego. Książeczka omawia dzieje zakładu od najdawniejszych czasów aż do współczesności. Jej podstawą jest dokumentacja historyczna zakładu, opracowana w 1981 r. w Pracowni Dokumentacji Naukowo-Historycznej P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków — Oddział w Kielcach.

Ukazany w publikacji zabytek techniki jest interesującym dokumentem przemysłu polskiego, zasługującym na uwagę. Wspomnieć wypada, że tekturę na okładkę wyprodukowano w opisanym w książeczce zakładzie. Niewielki nakład 800 egzemplarzy powoduje, że pozycja jest — niestety — trudno dostępna.

Henryk Jost
(Zakopane)